

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ

IMPERATYV PL SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
(ТОВ «ТОРГОВИЙ БУДИНОК ІМПЕРАТИВ», ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)

MILTON FRIEDMAN UNIVERSITY (БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ (ВІЛЬНЮС, ЛИТВА)

ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

II Міжнародної науково-практичної конференції

«ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРІОРИТЕТИ, ПРАКТИКИ»

2024

Харків,
4 квітня 2024 року

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

Гурова Капіталіна – в. о. директора, к. е. н., доцент, Заслужений працівник народної освіти України.

Савченко Ілля – заступник директора з навчально-методичної роботи, к. держ. упр., доцент.

Баришевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».

Болотова Тетяна – завідувач відділення економіки та бізнесу, к. е. н., доцент.

Гібкін Кирило – завідувач відділення харчових технологій та ресторанного бізнесу.

Домбровська Світлана – проректор Національного університету цивільного захисту України – начальник навчально-науково-виробничого центру, д. держ. упр., професор, Заслужений працівник освіти України.

Золотухіна Олена – заступник директора з навчально-методичної роботи.

Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування коледжу.

Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperativ PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).

Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).

Rasa Subaciene – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).

Чумак Оксана – завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Національного авіаційного університету, д. е. н., професор.

Конференцію включено до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі МОН України на 2024 рік

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 8 від 27.03.2024 р.).

Збірник тез доповідей містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74 **Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики».** – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2024. – 141 с.

© ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2024.

4. Інтеграційний характер формування інфраструктури дозволить за рахунок об'єднання і взаємо-доповнення кращого досвіду із того, що буде у всіх трьох попередніх напрямків, щоб одержати для держави найбільший синергетичний ефект в процесі переходу національної економіки на інноваційний шлях розвитку.

Людина - продукт системних відносин у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства, а кожна система, є результатом її взаємовідносин із довкіллям. Розуміння цього працівником в будь-якій діяльності, дає можливість:

- усвідомити свою приналежність до більшої системи (колектив, суспільство, міжнародне співтовариство тощо);
- усвідомити єдність та узгодженість універсальних та економічно-соціальних законів розвитку;
- правильно побудувати взаємодію і співробітництво з іншими людьми, колективом, суспільством, природою та формувати креативну діяльність;
- прийняти відповідальність за себе, свою родину, трудовий колектив, суспільство, планетарне середовище.

Список використаних джерел

1. Орлова В. М., Бородінчик, Ю. А. Інноваційний розвиток України як складова соціально-економічно стратегії розвитку держави. / В. М., Орлова, Ю. А. Бородінчик, // *Економічний простір*, 2019, № 147. С. 90-102.
2. Поляков В.А. Філософія управління змінами. – Кропивницький.: АРГОС, ТОВ, 2022. – 88 с.
3. Федулова Л.І. Концептуальні засади формування інноваційної системи підприємств / Л. І. Федулова // *Актуальні проблеми економіки*. - 2014. - № 10. - С. 195-205. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2014_10_26
4. Чабан Г. В. Формування персоналу підприємства: фактори і методи / Г. В. Чабан, В. Г. Чабан, Л. В. Тірбах // *Економічний вісник університету*. - 2023. - Вип. 56. - С. 49-53. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2023_56_8
5. Яцкевич, І. І. Інноваційна політика України у післявоєнний період. / І. І. Яцкевич // *Економіка та суспільство* - 2022. – Вип.39. - С. 49-53. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>

Кірдина О. Г., д. е. н., професор,
Стещенко О. Д., к. е. н., доцент,
Український державний університет залізничного транспорту

МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Фінансування вищих навчальних закладів (ВНЗ) є одним із ключових аспектів, що визначає якість, доступність та інноваційність освітньої системи країни. Цей процес може бути поділений на дві основні категорії: державне та недержавне фінансування. Державне фінансування, як правило, зосереджено на стабільності та підтримці основних потреб ВНЗ, тоді як недержавне фінансування дозволяє закладам більш гнучко реагувати на зміни в ринковому середовищі. Сучасний підхід до фінансування освіти в Україні перебуває під впливом інноваційних змін.

У Законі України «Про вищу освіту» [1] не надається конкретного визначення механізму фінансування закладів вищої освіти. Однак п. 1 ст. 71 акцентує увагу на фінансуванні державних вишів за допомогою коштів держбюджету на основі державного замовлення для підготовки спеціалістів і наукових кадрів, а також за допомогою інших

допустимих джерел, забезпечуючи при цьому цільове та ефективне використання бюджетних коштів і прозорість у прийнятті рішень. Згідно з Бюджетним кодексом України, державні вищі навчальні заклади мають можливість комбінувати бюджетні асигнування з власними доходами, отриманими від надання платних освітніх послуг в рамках законодавства. Важливо враховувати положення Закону України «Про вищу освіту» [1], яке вимагає, щоб не менше 51% студентів, які вступають на перший курс, були прийняті за державним замовленням у державних та комунальних ВНЗ.

Отже, механізм фінансування вищих навчальних закладів можна визначити як комбінацію способів забезпечення університетів потрібними фінансовими ресурсами для якісної реалізації освітніх послуг.

Основною механізмом фінансового забезпечення діяльності ВНЗ є кошторисне фінансування, яке передбачає направлення коштів з державного бюджету на підтримку освітніх програм та ініціатив.

Процес кошторисного фінансування бюджетної установи в Україні є ієрархічно структурованим і включає три основні етапи. Початковий етап полягає у внутрішній підготовці бюджетних пропозицій установою. Це включає розробку пропозицій, оцінку доходів та витрат, а також розрахунки фондів і коштів. Основна мета цього етапу – підготувати документи, що детально відображають фінансові потреби установи на наступний бюджетний період.

Процедура формування, схвалення та реалізації кошторисів бюджетних установ базується на законодавчих та нормативних актах. Основними регуляторами в цій сфері є Бюджетний кодекс України [2] та Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228 [3], яке встановлює правила щодо підготовки, розгляду, схвалення та ключових аспектів реалізації кошторисів державних установ. Ці документи визначають основні принципи та механізми фінансового планування в установах, що фінансуються за рахунок державного бюджету.

Вищі навчальні заклади України використовують докладно структуровані кошториси як основний інструмент для планування та контролю за рухом фінансових ресурсів. Ці кошториси відображають не лише плановані доходи та видатки, але й служать важливим засобом для взаємодії з державними органами у контексті отримання бюджетного фінансування.

Важливо відзначити, що для всіх ВНЗ діє перелік статей витрат. Це спрощує процес об'єднання індивідуальних кошторисів у зведені та загальні, а також поліпшує якість бюджетного планування та контролю за його виконанням. Головні розпорядники бюджетних коштів надають ВНЗ методичні рекомендації та основні виробничі показники для планування їхньої діяльності на наступний рік. Це включає грошові норми витрат та інші показники, встановлені чинним законодавством. Після розробки проекту кошторису, ВНЗ подає його на розгляд головному розпоряднику бюджетних коштів. Під час розгляду кошторису проводиться детальний аналіз його відповідності чинному законодавству, режиму економії та планам економічного та соціального розвитку на наступний рік. Головні розпорядники бюджетних коштів також здійснюють контроль за правильністю складання та затвердженням кошторисів, що базуються на бюджетному фінансуванні.

Механізм державного фінансування вищих навчальних закладів має свої переваги та недоліки (рис. 1).

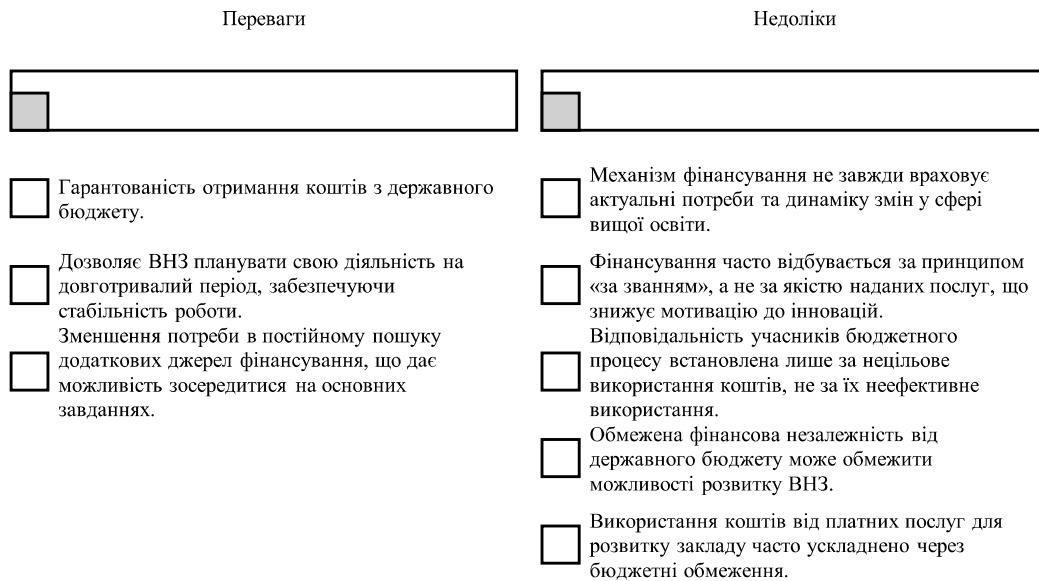

Рис. 1. Переваги та недоліки механізму державного фінансування вищих навчальних закладів в Україні

Механізм бюджетного фінансування вищих навчальних закладів в Україні представляє собою складний баланс між забезпеченням стабільності та потребою адаптації до змінних умов. Хоча він надає гарантоване фінансування та дозволяє ВНЗ планувати на майбутнє, водночас існують виклики, які потребують уваги та постійних коректив. Це підкреслює важливість багатостороннього підходу до питань фінансування в сфері вищої освіти.

Загалом, механізм фінансування закладів вищої освіти в Україні має свою специфіку, зумовлену як історичними, так і сучасними особливостями розвитку країни. Цей механізм є ключовим у забезпеченні стабільності, якості та доступності вищої освіти для громадян України. У контексті постійної динаміки суспільства та економіки, важливо постійно моніторити та адаптувати механізми фінансування до сучасних викликів.

Враховуючи проблеми фінансового забезпечення, з якими стикаються сучасні заклади освіти, важливим є розроблення стратегії, спрямованої на їх вирішення та забезпечення стабільного фінансового розвитку. Залежність від державного бюджету, нестабільність фінансування, обмежені можливості для капітальних інвестицій, проблеми у фінансовому плануванні та управлінні, а також вплив зовнішніх економічних факторів – усі ці виклики вимагають комплексного та продуманого підходу.

Зростання частки недержавних джерел фінансування освіти зумовлене, насамперед, необхідністю збільшення обсягів фінансових ресурсів для забезпечення виконання статутних завдань закладів вищої освіти внаслідок підвищення ролі освіти як визначального чинника соціального та економічного розвитку нації [4]. В умовах сьогодення вартість навчання доволі різниться в розрізі навчальних закладів, спеціальностей, джерел фінансування, адже вартість навчання за рахунок бюджетних коштів майже в усіх випадках є вищою, ніж за рахунок інших джерел. Зазначене зумовлює необхідність формування освітньої державної політики через нову модель фінансування.

В таблиці 1 наведено перелік основних заходів для ефективного управління ресурсами закладів освіти.

Таблиця 1

Заходи для ефективного управління ресурсами

назва	опис
Розумне управління енергоресурсами	Заклад освіти може впровадити систему «розумного будинку» у своїх освітніх корпусах замість традиційних методів. Це означає автоматизацію управління освітленням, опаленням та кондиціонуванням повітря, що дозволить знижувати витрати на енергію під час ненавчального часу або у вихідні дні.
Еко-ініціативи	Встановлення сонячних панелей на дахах університетських будівель може не тільки забезпечити альтернативне джерело енергії, але й стати частиною навчального процесу для студентів-екологів або енергетиків.
Оптимізація використання матеріальних ресурсів	Перехід на безпаперові технології, може значно знизити витрати на друк. Використання електронних документів та комунікацій замість паперових листів і звітів не тільки економить ресурси, але й підвищує ефективність робочих процесів.
Ефективне управління персоналом	Реалізація програм розвитку професійних навичок для співробітників може підвищити їх продуктивність і мотивацію. Наприклад, тренінги з управління часом або майстер-класи з використання нових ІТ-інструментів можуть значно покращити ефективність роботи.
Використання сучасних технологій для моніторингу та аналізу витрат	Впровадження сучасних ІТ-систем (ERP, BI, CRM) для аналізу та моніторингу витрат дозволить університету отримувати більш точні дані про свої фінансові потоки та швидше реагувати на неефективні аспекти витрат.

В цілому, диверсифікація джерел фінансування становить стратегічний крок у напрямку підвищення фінансової незалежності та гнучкості політики ВНЗ, дозволяючи їм ефективніше відповідати на сучасні виклики освітнього та наукового середовища, а також створювати нові можливості для свого розвитку і просування.

Отже, враховуючи динаміку розвитку та поточні фінансові виклики, з якими стикаються заклади освіти, важливо застосовувати комплексний підхід до фінансового управління, що дозволить ВНЗ підтримувати високий рівень освітніх послуг та наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 № 2984-III / Верховна Рада України. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14)
2. Бюджетний кодекс України. Документ 2456-VI, чинний, поточна редакція. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ №228. Документ 228-2002-п, поточна редакція. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-p#Text>
4. Боголіб Т. Фінансове забезпечення освітньої галузі України: існуючі проблеми та перспективи їх вирішення. Економіст. 2015. № 8. С. 1–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2015_8_2

Лемешев О. О., аспірант,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

РОЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ

За сучасних умов, коли стрімкі зміни та невизначеність є нормою, управління є однією з визначальних складових ефективного функціонування підприємства. Структурований підхід

СЕКЦІЯ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 57

Клименко К. В., Ухналь Н. М.

ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУДОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ..... 57

Кулік М. С.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ.. 59

Савченко І. Г.

КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК В
СИСТЕМІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ..... 61

Єсипенко К. О.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ МОДЕЛІ ТА МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ..... 63

Кірдіна О. Г., Стешенко О. Д.

МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 66

Лемешев О. О.

РОЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ..... 69

Курилова Н. М.

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК СКЛАДОВА
МЕХАНІЗМУ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ..... 73

Карнаух Д. В., Нагорна І. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ..... 75

Стопка О. С.

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК СКЛАДОВА
МЕХАНІЗМУ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ..... 78

Сдобін І. М.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ 80

Труфанова О.В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ..... 82

Рудік Н. В.

РОЛЬ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ 85

Кошляк О. М.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВІДБУДОВИ ПЕРСПЕКТИВНИХ ГАЛУЗЕЙ УКРАЇНИ .. 88